

Arnhem, 2 december 2025

Rechten van de natuur in Arnhem

Geachte voorzitter,

Namens de fractie Partij voor de Dieren, mede ingediend door de fracties van GroenLinks en PvdA verzoeken wij u om een rondetafelgesprek te agenderen met als onderwerp de Rechten van de Natuur en de mogelijke implementatie daarvan in Gemeente Arnhem.

Aanleiding

Het gaat slecht met de natuur: op mondiaal, maar ook op nationaal niveau. In Nederland hebben we te maken met klimaatverandering, biodiversiteitsverlies, verlies van groen, en verstening¹. Dit heeft ook impact op Arnhem, waar we zien dat onze natuur in toenemende mate onder druk staat.

Tegelijkertijd zijn we in Arnhem trots op onze natuur en willen we die zelfs uitbreiden². We vinden dat een groene, gezonde en leefbare stad natuur- en dierinclusief moet zijn. Zo hebben wij recentelijk gestemd voor een voorstel dat Arnhem de 'koelste binnenstad' moet maken, een transformatie die zonder de hulp van Arnhems groen ondenkbaar zou zijn. Het beschermen van de natuur is daarom in iedereens interesse en tevens een fundamentele taak van onze gemeente.

De natuur is echter een kwetsbaar systeem, dat tijd en aandacht nodig heeft. Ondanks de goede inspanningen van onze gemeente blijft bijvoorbeeld het eerdergenoemde biodiversiteitsverlies een dringend probleem. Daarnaast zien wij dat de natuur in politieke besluitvorming vaak fungeert als speelbal, niet als entiteit op zich. Wanneer een afweging gemaakt moet worden tussen economische, sociale en politieke belangen zien we dat de belangen van de natuur *zelf* vaak het onderspit delven. Met het oog op de wens om onze Arnhemse natuur te beschermen en een gezonde en groene toekomst te gunnen aan iedere Arnhemmer, is de beweging Rechten van de natuur een interessante om richting te geven aan ons eigen beleid in Arnhem.

'Rechten van de natuur' is de term voor de internationale beweging die in de meest algemene zin streeft naar het verbeteren van de lacunes in nationaal milieubeleid, met holistisch beleid en respect voor de intrinsieke waarde van onze natuur. 'Rechten van de natuur' is een overkoepelende term voor een breed scala aan nationale en internationale initiatieven die pogen de stem van de natuur vast te leggen in wetgeving. In 2008 werd voor het eerst het recht van de natuur om te

¹ <https://open.overheid.nl/documenten/9d734fae-3ba2-4140-8566-94864a605402/file>

² Perspectiefnota p.3,5, 37 <https://arnhem.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/50f292ca-0590-47c1-9e16-882a3f806ffb?documentId=6b802ce8-234f-4e27-982e-3a97d0220552&agendaltemId=f15a50e2-3f2f-4254-afc9-883f771477bc>

bestaan, te groeien en te floreren vastgelegd in de wet, namelijk in de grondwet van Ecuador³. Daarop volgden talloze soortgelijke initiatieven, zoals de toekenning van rechtspersoonlijkheid aan de Whanganui rivier in Nieuw-Zeeland in 2017⁴ en vele anderen. Inmiddels is het aantal lopende initiatieven gegroeid tot ruim 400 wereldwijd. Hoewel al deze initiatieven op een geheel eigen, contextgevoelige manier de implementatie van rechten bewerkstelligen, delen ze allen de wens om de intrinsieke waarde van de natuur te beschermen door haar rechten toe te kennen.

Omdat het concept van rechten van de natuur relatief nieuw is, en er verscheidene manieren zijn om dit onderwerp aan te vliegen willen wij de raad in eerste instantie informeren over de rechten van de natuur. Op deze wijze kan een constructieve dialoog worden gestart, die beoogt kritisch te evalueren hoe het onderwerp van de rechten van de natuur van betekenis kan zijn voor gemeente Arnhem. Dit sluit aan bij toezegging #1626⁵ die in 2024 is gedaan om de raad te informeren over de ontwikkelingen met betrekking tot rechten van de natuur in Eijsden-Margraten. Dit meegenomen, stellen wij voor een rondetafelgesprek met betrekking tot het onderwerp rechten van de natuur te organiseren met de volgende voorgestelde sprekers:

- Jessica den Outer⁶, milieujurist, oprichter van de Stichting Rechten van de Natuur en ambassadeur voor het Harmony with Nature-programma van de Verenigde Naties.
- Irene spronk⁷, werkzaam bij stichting Noordzee, community manager bij Stichting Rechten van de Natuur.
- Sophia de Vries⁸, docente rechtsfilosofie aan de Radboud Universiteit, deed onderzoek naar en publiceerde over het onderwerp Rechten van de Natuur.
- Tineke Lambooy⁹, hoogleraar aan de Nyenrode Business Universiteit en voorloper op het gebied van 'Rechten van de Natuur'. Tineke Lambooy deed onder andere onderzoek naar de mogelijkheid om de Waddenzee rechten te verlenen.
- Ineke Wesseling¹⁰, stadsecoloog Arnhem, werkt aan ecologisch beheer en natuurbewustwording in Arnhem.
- De Natuur en Milieufederatie Gelderland, bij voorkeur een vertegenwoordiger op het onderwerp Rechten van de Natuur.

³ <https://www.centerforenvironmentalrights.org/ecuador>

⁴ <https://openresearch.amsterdam/en/page/72465/new-zealand-river-granted-same-legal-rights-as-human-being>

⁵ <https://arnhem.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Document/1d5438c4-5143-476e-af44-62464d8be184?documentId=b250883b-3723-4059-b265-0dd3777e7d5c>

⁶ <https://www.jessicadenouter.com/>

⁷ <https://www.noordzee.nl/personen/irene-spronk/>

⁸ <https://www.ru.nl/personen/vries-a-s-de>

⁹ <https://www.nyenrode.nl/nieuws/n/de-natuur-krijgt-steeds-vaker-juridische-rechten---zo-kunnen-we-de-natuur-%C3%A9cht-redden>

¹⁰ <https://www.sovon.nl/ineke-wesseling-district-veluwe>

- Natuurcentrum Arnhem & Groen Arnhem, daarbij gebruikmakend van hun respectievelijke netwerken met betrekking tot dit onderwerp.
- Andere experts actief in en rondom Arnhem (ecologen, grondeigenaren en beheerders, betrokkenen bij gebiedsprocessen natuur...)

Binnen de context van dit gesprek zouden we graag de volgende vragen willen verkennen en beantwoord zien worden:

- Wat is stichting rechten van de natuur en hoe is deze gerelateerd aan het bredere onderwerp 'rechten van de natuur'?
- Welke initiatieven lopen er in Nederland met betrekking tot rechten van de natuur?
- Op welke manier kan rechten van de natuur nuttig zijn voor Arnhem, welke kansen biedt het dat ons huidige natuur- en milieubeleid niet biedt?
- Op welke manier verhoudt Rechten van de Natuur zich tot al bestaande wetgeving, zoals de omgevingswet? Op welke manier verhoudt Rechten van de Natuur zich tot al reeds aanwezige beheerders zoals natuurmonumenten of de omgevingsdienst?
- Wat zijn beleidsmatige en juridisch haalbare modellen die in Arnhem te implementeren zijn met betrekking tot rechten van de natuur?
- Wat zou nodig zijn voor Gemeente Arnhem om de voornoemde modellen te bewerkstelligen?
- Wat voor impact heeft het toekennen van rechtspersoonlijkheid aan een stuk natuur, met name op recreatie maar ook op economische activiteit in en rondom het desbetreffende gebied?

Op deze wijze hopen we de raad te informeren over de beweging Rechten van de Natuur en de rol die deze kan spelen voor de Arnhemse Natuur en haar bescherming.

Leo de Groot - Partij voor de Dieren

Joost Gerretschien – GroenLinks

Sam Groenendijk - PvdA

